

12. 5. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novela zákona o evidenci skutečných majitelů

Zákon č. [37/2021](#) Sb., o evidenci skutečných majitelů (dále jen „Zákon o ESM“) bude mít 1. 6. 2022 první výročí od své účinnosti. Už na podzim nás ale čekají jeho změny. Vláda návrhem zákona reaguje na probíhající řízení vedené Evropskou komisí (dále jen „Komise“) proti České republice o nesplnění povinnosti pro nesprávné provedení tzv. V. AML směrnice[1] (dále jen „Směrnice“). Změnou Zákona o ESM Komise totiž podmínila možnost čerpání financí v rámci Národního plánu obnovy. Žádost dle tohoto programu lze podat nejpozději ve třetím čtvrtletí tohoto roku a vláda tak navrhuje, aby Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas s návrhem zákona již v prvním čtení.

Nedostatky v transpozici AML směrnice lze totiž považovat za tzv. systémové pochybení. Změnou Zákona o ESM se pak má předejít tomu, aby Komise přistoupila k další fázi řízení, kterým je zaslání odůvodněného stanoviska, což by znamenalo ohrožení čerpání plateb z unijních strukturálních a investičních fondů, případně nutnost jejich vrácení.[2]

Věcně navrhovaná změna Zákona o ESM spočívá v (1) reformulaci vymezení skutečného majitele podle vzoru AML směrnice[3] a (2) omezení výjimek pro subjekty, o nichž platí, že nemají skutečného majitele, pouze na veřejnoprávní právnické osoby (§ 7 zákona o ESM). Původně byla Komisí vytykána také absence výjimky pro kótované společnosti (dle Směrnice nemají veřejně obchodovatelné společnosti skutečného majitele, zatímco dle Zákona o ESM ano). Od této své výtky však Komise, z klientského pohledu doplníme bohužel, ustoupila a přijala v tomto bodě argumentaci České republiky.

Jaké zásadní změny Zákona o ESM tedy můžeme na podzim očekávat:

Změna definice skutečného majitele

Nadále se nebudou rozlišovat pojmy „osoba s koncovým vlivem“ a „koncový příjemce“, ale skutečným majitelem bude každá fyzická osoba, která v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje právnickou osobu nebo právní uspořádání.

Právě nadbytečnost prvku tzv. koncového příjemce byla Komisí České republiky vytykána.

Údaj o povaze postavení skutečného majitele se tak zúží pouze na to, zda je přímý, či nepřímý, a na to, zda se jedná o skutečného majitele materiálního (podle § 4 Zákona o ESM ve znění návrhu), náhradního (podle § 5 Zákona o ESM), nebo formálního (podle § 6 Zákona o ESM).

Ve vztahu k obchodním korporacím se pak navrhuje tato kritéria určení skutečného majitele:

„Skutečným majitelem korporace je každá fyzická osoba, která vlastní nebo kontroluje korporaci tím, že

- a. má přímý podíl nebo akcii nebo hlasovací práva, včetně akcie na doručitele, větší než 25 %,

- b. má přímo nebo nepřímo právo na podíl na zisku, jiných vlastních zdrojích nebo likvidačním zůstatku (dále jen „vlastnický podíl“) větší než 25 %,
- c. může ovládat korporaci nebo korporace, které mají v dané korporaci samostatně nebo dohromady podíl nebo akcii, včetně akcie na doručitele, větší než 25 %, nebo
- d. může kontrolovat korporaci jinými prostředky; kontrolou jsou mimo jiné kritéria stanovená v čl. 22 odst. 1 až 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU.“

Z výše uvedeného tak vyplývá, že se bude jednat spíše o formální změnu, jelikož kritérium podílu na zisku bude nadále zachováno. I tak bude třeba zápisy v evidenci skutečných majitelů upravit, aby odpovídaly nové terminologii Zákona o ESM. Nadále se nebude skutečný majitel určovat dle § 3 odst. 1 Zákona o ESM, který stanoví, že koncovým příjemcem je každá osoba, která může přímo nebo nepřímo získávat více než 25 % z celkového majetkového prospěchu tvořeného při činnosti nebo likvidaci právnické osoby, a tento prospěch dále nepředává; má se za to, že prospěch předáván není. Domníváme se však, že zrušení tohoto ustanovení nebude mít v praxi na postavení skutečných majitelů větší vliv.

Zúžení výjimek dle § 7 Zákona o ESM

Údaje o skutečném majiteli budou muset nově evidovat také okresní a regionální komory, politické strany a politická hnutí, církve a náboženské společnosti, odborové organizace a organizace zaměstnavatelů, společenství vlastníků jednotek a honební společenstva.

U většiny z nich by však mělo dojít k tzv. automatickému průpisu, jehož úprava se také navrhuje. Tato změna by tak neměla vést k jakýmkoli novým administrativním nákladům.

Nové navrhované znění § 7 Zákona o ESM zní následovně:

§ 7

(1) Platí, že skutečného majitele nemají stát a územní samosprávný celek, dobrovolný svazek obcí, státní příspěvková organizace a příspěvková organizace územního samosprávného celku.

(2) Dále platí, že skutečného majitele nemají české právnické osoby založené nebo zřízené za zvláštním účelem spočívajícím v uspokojování potřeb obecného zájmu,

- a. **kteří jsou založeny Českou republikou, krajem nebo obcí nebo zřízeny zákonem nebo mezinárodní smlouvou,**
- b. **kteří jsou financovány Českou republikou, krajem nebo obcí a**
- c. **ve kterých Česká republika, kraj nebo obec může uplatňovat svůj rozhodující vliv; v případech obchodních korporací a družstev se vyžaduje 100% účast.**

(3) Má se za to, že podle odstavce 2 skutečného majitele nemají

- a. **školská právnická osoba zřízená státem, územním samosprávným celkem nebo dobrovolným**

svazkem obcí,

- b. veřejná výzkumná instituce,
- c. právnická osoba zřízená zákonem nebo mezinárodní smlouvou,
- d. státní podnik a národní podnik,
- e. evropské seskupení pro územní spolupráci,
- f. právnická osoba, ve které má přímo nebo nepřímo veškeré podíly na prospěchu a hlasovacích právech Česká republika, kraj nebo obec a
- g. obecně prospěšná společnost a ústav, jejichž zakladatelem je Česká republika, kraj nebo obec.

Vyvratitelná právní domněnka v odst. 3 je dle důvodové zprávy k překládanému návrhu zákona pouze úlitbou Komisi a v praxi nebude třeba nijak tuto domněnku potvrzovat či vyvracet.

Prodloužení doby, po kterou nejsou hlasovací práva sistována

Návrh zákona dále navrhuje prodloužení doby, ve které nejsou podle § 54 odst. 1 Zákona o ESM hlasovací práva sistována z 15 na 30 dnů. Tedy nově, vzniklo-li postavení skutečného majitele v období **30** dnů přede dnem rozhodování nejvyššího orgánu nebo jediného společníka, neuplatní se na něj zákaz výkonu hlasovacích práv.

Toto je jistě pozitivně vnímaná změna, jelikož stávající 15 denní doba koliduje s ustanovením § 26 odst. 3 Zákona o ESM, dle kterého může každý, kdo osvědčí právní zájem, podat návrh sám po 15 dnech, kdy evidující osoba (obchodní korporace) nepodá sama návrh na zápis změn v evidenci. Tedy v důsledku by mohlo dojít k situaci, kdy nový společník, který se stal skutečným majitelem v krátké době před konáním valné hromady, nemůže z důvodu nečinnosti společnosti vykonávat svá hlasovací práva. Toto ustanovení tak bylo některými odborníky kritizováno jako neústavní^[4].

Co to znamená?

Obchodní korporace obecně budou muset zkoumat, zda zápis v evidenci skutečných majitelů odpovídá účinné právní úpravě. U těch obchodních korporací, u kterých došlo k zápisu údajů do evidence skutečných majitelů prostřednictvím tzv. automatického průpisu (dle důvodové zprávy k návrhu zákona je to až 95 % všech zápisů) by neměl být nutný aktivní zásah za účelem aktualizace údajů. I u nich by však mělo dojít minimálně ke kontrole, že je zápis úplný.

Ty méně šťastné obchodní korporace, zejména ty s komplikovanou vlastnickou a řídicí strukturou, však budou muset podstoupit další administrativní kolečko, kdy bude potřeba podat nový návrh na změnu zapsaných údajů. Ty obchodní korporace, které splnily evidenční povinnost podle dosavadních pravidel, budou alespoň osvobozeny od poplatku za první návrh na zápis podle nové úpravy.

Aneta Koubková,
koncipient

GT Legal, advokátní kancelář, s.r.o

Pujmanové 1753/10a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 813 299
e-mail: office@gt-legal.com

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (tzv. IV. AML směrnice), ve znění změnové směrnice 2018/843 (tzv. V. AML směrnice).

[2] Předkládací zpráva k návrhu novely Zákona o ESM

[3] čl. 3 odst. 6 písm. a) bod i)

[4] FROLÍK, Martin, HAVEL, Bohumil. Král UBO mezi námi, aneb úvodní zamyšlení nad novým zákonem o evidenci skutečných majitelů. Právní rozhledy, 2021, č. 7, s. 229-236

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatele do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)